

שְהַרִי בּוֹר לֹא נִקְרָא אֶלָּא רִיק
שְׂאִינּוּ נּוֹבַע. בָּאֵר - מִיָּם
שְׁנוּבְעִים? אֶלָּא הַכֵּל מְקוּם אֶחָד
הוּא. אֶלָּא מְקוּם שְׁהַעֲנִיִּים [נ"א
שְׁהַעֲנִי] אֶחָדִים בּוֹ נִקְרָא בּוֹר, שְׂאִין
לוֹ מִשְׁלוֹ אֶלָּא מֵה שְׁנוּתָנִים
לְתוֹכוֹ, וּמִיָּהוּ? דַּל"ת. אַחַר כֶּף
נַעֲשֶׂה בָּאֵר שֶׁהוּא נּוֹבַע וּמִלֵּא
[שְׁמֹתָמָא] מְכַל הַצְּדִידִים, וּמִיָּהוּ?
ה"א. מִתְּמַלְּאֵת מִלְּמַעְלָה וְנוֹבַעַת
מִלְּמַטָּה. מִתְּמַלְּאֵת מִלְּמַעְלָה כְּמוֹ
שְׂאִמְרָנוּ, וְנוֹבַעַת מִלְּמַטָּה
מִנְּשֹׁמוֹת הַצְּדִידִקִּים.

דְּבַר אַחַר, שְׁתֵּה מִיָּם מִבּוֹרָךְ - זֶה
דְּוֹד הַמְּלָךְ, שְׁכַתּוֹב בּוֹ (שְׁמוּאֵל ב' כג)
מִי יִשְׁקֵנִי מִיָּם מִבְּאֵר בֵּית לָחֶם.
וְנוֹזְלִים - זֶה אַבְרָהָם. מִתּוֹךְ - זֶה
יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע. בָּאֵרָךְ - זֶה
יַצְחָק, שְׁנִקְרָא בָּאֵר מִיָּם חַיִּים. הָרִי
בְּפִסּוּק הַזֶּה נִמְצְאָת הַמְּרַכְבָּה
הַקְּדוּשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה מֵהָאֲבוֹת. וְדוֹד
הַמְּלָךְ הַתַּחֲבֵר עִמָּם. יֵשׁ מִי
שְׂיֵאמֶר, וְנוֹזְלִים - זֶה יַצְחָק. מִתּוֹךְ
- זֶה מִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע. בָּאֵרָךְ
- זֶה אֶהְרֹן, שְׁנִקְרָא בָּאֵר מִיָּם
חַיִּים, וְדוֹד הַמְּלָךְ שֶׁהַתַּחֲבֵר
עִמָּהֶם.

תְּשׁוּקַת הַנִּקְבָּה לְזָכַר אֵינָה אֶלָּא
כְּאִשֶּׁר נִכְנַסַת בָּהּ רוּחַ וְשׁוֹפְכַת
מִיָּם כְּנֶגֶד הַמַּיִם הַעֲלִיּוֹנִים
הַזְּכָרִיִּים. כֶּף כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל לֹא
מְעוֹרַרַת הַשְּׁתוֹקְקוֹת לְקְדוּשָׁה-
בְּרוּךְ הוּא אֶלָּא בְּרוּחַ הַצְּדִידִקִּים
שְׁנִכְנַסִים בְּתוֹכָהּ, וְאִזּוּ נּוֹבְעִים מִיָּם
מִתּוֹכָהּ כְּנֶגֶד מִי הַזְּכָר. וְהַכֵּל
נַעֲשֶׂה תְּשׁוּקָה אַחַת [וְאֶנְהָ אַחַת]
וְקָשׁוּר אֶחָד. וְזֵהוּ רְצוֹן שֶׁל הַכֵּל
וְהַטִּייל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטִיל
עִם נְשִׁמוֹת הַצְּדִידִקִּים.

בֵּא רְאֵה, כֵּל אוֹתָן תּוֹלְדוֹת גֵּן
הַעֲדָן לֹא יוֹצְאִים מִצְדִּיק אֶלָּא
כְּשֶׁנִּכְנַס בְּתוֹכָהּ הַזוֹ בְּחִבּוּר אֶחָד,

מִתּוֹךְ בָּאֵרָךְ. אֶמְאִי (הָבֵא) בּוֹרָךְ בְּקַדְמִיתָא
וּלְבַתֵּר בָּאֵרָךְ. דְּהָא בּוֹר לֹא אֶקְרִי אֶלָּא
רִיקְנִיָּא דְלֹא נְבִיעַ. בָּאֵר מִיָּין דְּנִבְעִין. אֶלָּא
כֵּלָּא אַתֵּר חַד הוּא. אֶלָּא אַתֵּר דְּמִסְפְּנִי (נ"א
דְּמִסְפְּנִיתָא) אַחֲרֵין בֵּיה אֶקְרִי בּוֹר. דְּלִית לִיה
מְדִילִיה אֶלָּא מֵה דִּיהֲבִין בְּגוּיָהּ. וּמֵאֵן אִיהוּ
דְּלִי"ת. לְבַתֵּר אַתְעֵבִיד בָּאֵר דְּאִיהוּ נְבִיעַ
וּמְלִיָּא (ד"א דְּמְלִיָּא) מְכַל סְטְרִין. וּמֵאֵן אִיהוּ
ה"א. אַתְמְלִיָּא מְעִילָא (דף ס ע"ב) וְנְבִיעַ
מִתְּתָא. אַתְמְלִיָּא מְעִילָא כְּמָה דְאַמְרִין.
וְנְבִיעַ מִתְּתָא מְנַשְׁמַתְהוֹן דְּצִדִּיקָא.

דְּבַר אַחַר שְׁתֵּה מִיָּם מִבּוֹרָךְ, דָּא דְוֹד מְלָפָא
דְּכַתִּיב בֵּיה (שְׁמוּאֵל ב' כג) מִי יִשְׁקֵנִי מִיָּם
מִבּוֹר בֵּית לָחֶם. וְנוֹזְלִים דָּא אַבְרָהָם. מִתּוֹךְ,
דָּא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ בְּאֶמְצַעִיתָא. בָּאֵרָךְ דָּא
יַצְחָק דְּאֶקְרִי בָּאֵר מִיָּם חַיִּים. הָא בְּהֵאֵי קְרָא
אַשְׁתַּכַּח רְתִיכָא קְדִישָׁא עֲלָאָה מְאֻבְהֵן. וְדוֹד
מְלָפָא אַתְחַבֵּר עִמָּהוֹן. אִית מֵאֵן דִּיִּימֶר,
וְנוֹזְלִים דָּא יַצְחָק. מִתּוֹךְ דָּא מִשָּׁה דְּאִיהוּ
בְּאֶמְצַעִיתָא. בָּאֵרָךְ דָּא אֶהְרֹן דְּאֶתְקְרִי בָּאֵר
מִיָּם חַיִּים. וְדוֹד מְלָפָא דְאַתְחַבֵּר עִמָּהוֹן.

תִּיאוּבְתָא דְנוּקְבָא לְגַבִּי דְכוּרָא לָאו אִיהוּ
אֶלָּא כַּד עֵייל רוּחָא בָּהּ וְאַשְׁדַּת
מִיָּא לְקַבְלָא מִיָּין עֲלָאִין דְכוּרִין. כֶּף כְּנַסַת
יִשְׂרָאֵל לֹא אַתְעַרַת תִּיאוּבְתָא לְגַבִּי קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּרוּחָא דְצִדִּיקָא דְעֲאֻלִין
בְּגוּיָהּ. וְכַדִּין נְבִיעִין מִיָּא מְגוּוָה לְקַבְלָא מִיָּין
דְּכּוּרָא. וְכֵלָּא אַתְעֵבִיד תִּיאוּבְתָא חָדָא (פ"א
וְצִבּוּרָא חָדָא) וְצִבּוּרָא חָדָא וְקָשׁוּרָא חָדָא. וְדָא
הוּא רְעוּא דְכֵלָּא וְטִיּוּלָא דְמְטִייל קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּנַשְׁמַתְהוֹן דְּצִדִּיקָא.

תָּא חֲזִי, כֵּל אֲנוּן תּוֹלְדוֹת דְּגַנְתָּא דְעֲדָן לֹא
נִפְקִין מִצְדִּיק. אֶלָּא כַּד עֵייל בְּהֵאֵי תִיבָה

בְּחִבּוּרָא חָדָא. וְכֵלָּא גְנִיזִין

והכל גנוזים ביה, ואחר כך יוצאים ממנה. גם כאן נח איש צדיק לא הוציא תולדות לפרות בעולם עד שנכנס בתבה, והתפנסו הכל ביה והיו גנוזים ביה, ואחר כך יצאו ממנה לפרות בעולם ולהתקיים בארץ. ואלמלא שיצאו מתוך התבה, לא התקיימו בעולם. והכל כמו שלמעלה - מתוך תבה יוצאים למעלה, מתוך תבה יוצאים למטה, זה כמו זה. (פסוק) וכאן התקיים העולם ולא מקדם לזה, שמשום כך כתוב ונולדים מתוך בארץ, וכתוב ויולד נח שלשה בנים.

והשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה, כיון שכתוב ותשחת הארץ, למה לפני האלהים? אלא כיון שעשו חטאיהם בגלוי לעיני הכל, אז כתוב לפני האלהים.

רבי יוסי אמר, אני אמרתי הפוך. ותשחת הארץ לפני האלהים - בהתחלה לפני האלהים, שלא היו עושים בגלוי. לפני האלהים עשו ולא לפני בני אדם. ולבסוף עשו בגלוי. זהו שכתוב ותמלא הארץ חמס, שלא היה מקום בכל הארץ שלא היה בגלוי, ובגלל כך אמר הפסוק בשני גוונים.

אלה תולדות נח - רבי אבא אמר, מיום שעבר אדם על מצות רבוננו, כל בני האדם שנולדו אחר כך נקראו בני האדם. ולא לשבח נקראו כך, אלא כמו שאמר בנו של אותו שעבר על מצות רבוננו. כיון שבא נח, נקראו בני העולם על שם נח. תולדת נח לשבת. שהעמידם בעולם. ולא תולדות אדם שהעבירם מהעולם וגרם מות לכלם.

בה. ולכתר מינה נפקין. אוף הקא נח איש צדיק לא אפיק תולדות למפרי בעלמא עד דעאל לתיבה ואתכנש פלא בה והווי גניזין בה. ולכתר מנה נפקו למפרי בעלמא ולא תקיימא בארעא. ואלמלא הנפקו מגו תיבה לא אתקיימו בעלמא. וכלא כגוונא דלעילא. מגו תיבה נפקי לעילא. מגו תיבה נפקי לתתא. דא כגוונא דא. (מגו) והקא אתקיים עלמא ולא מקדמת דנא. דבגיני כך כתיב ונולדים מתוך בארץ. וכתוב ויולד נח שלשה בנים (אמר רבי יהודה וכו' ככתוב ביה סב א) :

ותשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה כיון דכתיב ותשחת הארץ אמאי לפני האלהים. אלא כיון דעבדו חוביהון באתגליא לעיניהון דכלא כדין לפני האלהים כתיב.

רבי יוסי אמר אנה אפכא אמרית. ותשחת הארץ לפני האלהים. בקדמיתא לפני האלהים דלא הווי עבדי באתגלייא. לפני האלהים עבדו ולא לפני בני נשא. ולבסוף עבדו באתגליא דא הוא דכתיב ותמלא הארץ חמס. דלא הוה אתר בכל ארעא דלא הוה באתגליא. ובגין כך בתרי גווני אמר קרא.

אלה תולדות נח. רבי אבא אמר מיומא דעבר אדם על פקודא דמריה כל בני עלמא דאתילידו לכתר אקרון בני האדם. ולא לשבחא אקרון הכי. אלא כמאן דאמר בנוי דהווא דעבר על פקודא דמריה. כיון דאתא נח, אקרון בני עלמא על שמיה דנח. תולדות נח לשבחא. דקאים לון בעלמא. ולא תולדות האדם דאעבר לון מעלמא וגרים מותא לכלהו.